

LAKIALOITE 45/2005 vp

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan, että sairausvakuutuslain (1224/2004) 1 luvun 4 §:ssä olevaan muun terveydenhuollon ammattihenkilön määritelmään lisätään hieroja, suuhygienisti ja ravitsemusterapeutti.

Lakialoitteessa ehdotetaan, että lääkärin määräämänä hierontana korvataan terapeutin käsittely sekä lääkärin määräämä muu hierontaa tukeva laillistetun hierojan antama hoito sekä hieronnasta aiheutuneita kustannuksia, jotka vakuutettu on maksanut yksityiselle palvelujen tuottajalle, jos terveyskeskuslääkäri tai sairaalalääkäri on ohjannut vakuutetun hakeutumaan

hoitoon yksityiselle palvelujen tuottajalle ja on kirjoittanut tälle lähetteen. Lakialoitteessa ehdotetaan myös, että hieronta asetetaan fysioterapian kanssa samanlaiseen asemaan hoidon omavastuuosuuden osalta.

Lakialoitteessa ehdotetaan myös, että sairaanhoitona korvataan suuhygienistin suorittama suun ja hampaiden hoito sekä suun ja hampaiden tutkimus kerran kalenterivuodessa sekä laillistetun ravitsemusterapeutin hoito siinä laajuudessa kuin valtioneuvoston asetuksella määrätään.

PERUSTELUT

Tuotantokoneiden kunnossapidossa tunnetaan pakolliset vuosihuollot. Tietokoneverkkojen palvelimet saavat jopa tunnin ja kahden vasteaikoja huollolle. Autotkin korjataan nopeasti ja huolletaan ennaltaehkäisevästi, jotta ne pysyisivät kauemmin toimintakykyisinä. Samanlaista korjaavaa hoitoa ja ennaltaehkäisevää huoltoa tarvitsevat myös ihmiset, jotta he pysyisivät toimintakuntoisina ja työkykyisinä pitkään.

Hierojat

Kovan työnteon keskellä ei moni ennätkään huomata liikunnan puutetta tai etenkin sen yksipuoli-

suutta. Myös levon tarve unohtuu jatkuvan tehokkuuden paineissa. Uusien teknisten ratkaisujen mukanaan tuomat muutokset työtapoihin ja -asentoihin ovat tuoneet mukanaan ongelmia, joiden korjaamisessa ja estämisessä pitää päästä ennakoivaan fyysisen toiminnan ylläpitämiseen ja oireiden hoitoon.

Laillistettujen hierojien tekemä klassinen hieronta perustuu viimeisimpiin tutkimuksiin elimistön fysiologiasta ja hieronnan manipulatiivisesta vaikutuksesta elimistön toimintaan. Hieronnassa on kysymys käsin suoritettavasta pehmeiden kudosten muokkaamisesta. Hieronta lie-

vittää lihasperäisiä vaivoja ja aktivoi elimistön omia parantavia mekanismeja. Hieronta tekee hyvää kipeille lihaksille ja ylläpitää työkykyä. Lisäksi hieronta rentouttaa ja vaikuttaa mieli-alaan.

Nykyisen käytännön mukaan korvattavaan hoitoon on hieronnan lisäksi kuuluttava muita lääkinnällisiä toimia, esimerkiksi lääkintävoimistelua ja muita fysioterapeuttisia hoitomuotoja. Hierontaa yksistään ei hoitomuotona korvata edes lääkärin läheteellä. Fysioterapiaan verrattuna — joka tietyin edellytyksin kuuluu sairausvakuutuskorvauksen piiriin — hierottava potilas on passiivinen ja hieronnan päätavoite on oireiden lievittäminen. Näihin syihin vedoten usein evätään hieronnan ottaminen mukaan sairausvakuutuskorvausten piiriin. Tämä ei kuitenkaan yleisen logiikan mukaan voi olla syynä siihen, että hieronta jätetään korvausten ulkopuolelle, sillä korvataanhan esim. oireenmukaisesti vaikuttavat tulehduskipulääkkeetkin.

Useat selkä-, niska- ja hartiasseudun säröt ja vaivat helpottuvat ammattitaitoisella hieronnalla. Hieronnan ennalta ehkäisevä ja kipuja lievittävä vaikutus on merkittävä asiakkaan henkilökohtaisen hyvinvoinnin ja työkyvön ylläpidon kannalta. Näiden ennalta ehkäisevien ja oireita helpottavien vaikutusten vuoksi osa hieronnan sairausvakuutuskorvauksiin käytetyistä varoista saadaan takaisin parantuneena työkyntona ja parantuneena hyvinvointina.

Suuhygienistit

Suuhygienistien koulutus painottuu suun terveydenhoidossa perusterveydenhuoltoon, kuntouttavaan ja ehkäisevään hoitoon sekä varhaishoitoon. Suuhygienistit koulutetaan toimimaan sekä itsenäisesti että työryhmien jäseninä. Suuhygienisti toteuttaa hammas- ja suusairauksien varhaishoitoa kariologian ja hampaiden kiinnityskudossairauksien osa-alueilla. Suuhygienisti osallistuu myös esimerkiksi hampaiden oikomishoitoon, proteettiseen hammashoitoon ja suukirurgiseen hoitoon.

Nykyisen lain perusteella sairausvakuutuskorvausta ei makseta itsenäisenä ammatinharjoittajana tai yrittäjänä toimivan suuhygienistin antamasta hoidosta. Korvaus kuitenkin makse-

taan, jos suuhygienisti tekee hammaslääkärin alaisuudessa, hammaslääkärin palkkasuhteessa hoitotiimin jäsenenä, saman työn. Tämän korvauseriarvoisuuden vuoksi asiakkaat hakeutuvat hammaslääkärin hoitoon, vaikka samoja hoitoja voisivat suuhygienistitkin antaa. Tämä kilpailuakin vääristävä ja asiakkaiden valinnanvapautta rajoittava eriarvoisuus pitää laista poistaa. Mm. Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa tällaista eriarvoisuutta ei ole.

Kysymys on myös hoidon riittävydestä asiakkaille. Joulukuussa 2002 hammashuollon ja sairausvakuutuksen hammashoidon kustannusten korvaaminen laajeni koko väestöä kattavaksi, ja tämä on ruuhkauttanut hammashoidon, eivätkä kunnat ole pystyneet vastaamaan palvelutarpeeseen. Tilannetta vaikeuttaa entisestään maaliskuussa 2005 voimaan tullut laki hoitoon pääsystä. Hammashoitojonojen purkamisen ja hoitoon pääsyn nopeutumisen kannalta suuhygienistien ammattitaitoa suun ja hampaiden ehkäisevässä hoidossa on hyödynnettävä.

Suun ja hampaiden hoidossa ennalta ehkäisevä ja terveyttä ylläpitävä hoito on tärkeää sekä kansanterveydellisistä että -taloudellisistakin syistä. Terveystieteiden resurssien riittävyyden takaamiseksi hoidon pääpainon on oltava sairauksien varhaisessa hoidossa ja itsehoitoon ohjauksessa. Suuhygienistien antama hoito on tärkeä osa ennalta ehkäisevää terveydenhuoltoa. Tämän toteuttamiseksi on tärkeää, että myös suuhygienistien antama hoito korvataan sairausvakuutuksesta.

Ravitsemusterapeutit

Ruokavaliohoidolla saadaan tieteellisten tutkimusten mukaan hyviä tuloksia ainakin diabeteksen, kohonneen verenpaineen, kohonneiden veren rasva-arvojen ja lihavuuden hoidossa. Keliakiasa ja lasten ruoka-aineallergioissa ravitsemushoito on tällä hetkellä ainoa hoitomuoto. Suurten kansantautien lisäksi on paljon muita potilaita, joilla sairauden takia ruokavalio ja ravinnonsaanti ovat puutteellisia; mm. monet syöpäpotilaat, ruoka-allergiset lapset ja huonokuntoiset vanhukset. He tarvitsisivat nykyistä enemmän tietoa ravitsemuksen hoitavista vaikutuksista.

Ravitsemushoidot ovat terveyden edistämässä usein lääkkeitäkin tehokkaampia, vaikka ruokavalion toteuttaminen on joskus paljon vaikeampaa kuin pilleripurkin avaaminen. Ravitsemushoitojen etuna on kuitenkin se, että ravinto vaikuttaa samanaikaisesti hyvin moneen terveysongelmaan. Esimerkiksi aikuistyyppin diabetesta sairastavalle ihmiselle, jolla on korkean veren sokerin lisäksi verenpainetta ja paino ja kolesterolia koholla, riittää joskus yhdeksi ja ainoaksi lääkkeeksi ruokavalio. Lääkehoidossa jokaiseen vaivaan pitää löytää oma lääke. Ja vaikka lääkkeitä hoidossa tarvitaankin, ravitsemus toimii usein muun hoidon tukena.

Ravitsemuksen mahdollisuudet sairauksien hoidossa, kuntoutuksessa ja ehkäisyssä ovat Suomessa vielä suurelta osin hyödyntämättä. Ruokavaliohoitoa yksilö- ja ryhmätasolla voitaisiin toteuttaa paljon nykyistä tehokkaammin, mutta tämänhetkisin ravitsemusterapeuttimäärillä hoitoa ei voida toteuttaa. Valmistuneita ravitsemusterapeutteja ei palkata julkiseen terveydenhuoltoon riittävästi pääosin siitä syystä, että ravitsemusterapeutin palvelut eivät lääkärin määrääminäkään kuulu sairausvakuutuslain korvausjärjestelmän piiriin.

Nykyisillä ravitsemusterapeuttimäärillä (1 ravitsemusterapeutti / 75 000 asukasta) voidaan hoitaa vain jäävuoren huippu. Tässä Suomi on muiden maiden terveydenhuoltojärjestelmiä jäljessä (esim. Ruotsissa on 1 ravitsemusterapeutti / 20 500 asukasta).

Yli puolet suomalaisista asuu kunnissa, joissa ei ole lainkaan ravitsemusterapeutin palveluita perusterveydenhuollossa. Muun terveydenhuoltohenkilöstön antaman ravitsemusneuvonnan määrä ja laatu vaihtelevat mm. työkiireiden, ravitsemusasioiden arvostuksen ja tietotaidon mukaan.

Tilanne vaatii toimenpiteitä. Tämän vuoksi ravitsemusterapeuttien — jotka ovat laillistettuja terveydenhuollon ammattihenkilöitä ja joiden toimintaa Terveydenhuollon oikeusturvakeskus seuraa ja valvoo — palvelut tulee saada korvausjärjestelmän piiriin. Muutos mahdollistaisi asiantuntevan ja yksilöllisen ravitsemushoidon potilaille, joille se on hoidon kannalta välttämätöntä.

Nyt Kansaneläkelaitos edellyttää ennen tiettyjen sairauksien hoitoon tarkoitettujen lääkkeiden korvaamista (mm. verenpainelääkkeet ja laihdutuslääkkeet), että potilaan tulee pyrkiä hoitamaan sairauttaan ruokavalio- ja elämäntapamuutoksilla. Vaatimus on perusteltu mutta kohtuuton, kun monilla potilailla ei nykytilanteessa ole mahdollisuutta saada riittävän asiantuntevaa opastusta ruokavaliomuutosten tehokkaaseen toteuttamiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 1 luvun 4 §:n 2 kohta, 3 luvun 2 §:n otsikko sekä 1 ja 2 momentti, 3 §:n 3 momentti ja 5 §:n 1 momentti sekä *lisätään* 3 luvun 3 §:ään uusi 3 ja 4 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 5 momentiksi seuraavasti:

1 luku

Lain tarkoitus ja soveltamisala

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

— — — — —

2) muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä sellaista sairaanhoitajaa, terveydenhoitajaa, kättilöä, fysioterapeuttia, hierojaa, laboratoriohoitajaa, erikoishammasteknikkoa, suuhygienistiä, ravitsemusterapeuttia ja psykologia, jolle Terveydenhuollon oikeusturvakeskus on myöntänyt oikeuden harjoittaa ammattiaan laillistettuna ammattihenkilönä;

3 luku

Hoito- ja tutkimuskorvaukset

2 §

Hammaslääkärin ja suuhygienistin antama hoito

Sairaanhoitona korvataan hammaslääkärin suorittama suun ja hampaiden hoito, suun ja hampaiden tutkimus kerran kalenterivuodessa sekä oikomishoito silloin, kun kysymyksessä on muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämätön hoito. Lisäksi sairaanhoitona korvataan suuhygienistin suorittama suun ja hampaiden hoito sekä suun ja hampaiden tutkimus kerran kalenterivuodessa.

Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että tutkimuksen on suorittanut tai hoidon on antanut henkilö, jolla on oikeus harjoittaa Suomessa hammaslääkärin, erikoishammaslääkärin tai suuhygienistin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä.

3 §

Lääkärin ja hammaslääkärin määräämä tutkimus ja hoito

Lääkärin määräämänä hierontaa korvataan terapeuttinen käsittely sekä lääkärin määräämä

muu hierontaa tukeva hoito edellyttäen, että hoidon on antanut laillistettu hieroja.

Lääkärin määräämänä hoitona korvataan ravitsemusterapeuttinen hoito, jonka on antanut laillistettu ravitsemusterapeutti. Korvauksen laajuudesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Sen estämättä, mitä 2 luvun 3 §:n 2 kohdassa säädetään, tämän lain mukaan korvataan myös fysioterapiasta, hieronnasta ja ihosairauden valohoidosta aiheutuneita kustannuksia, jotka vakuutettu on maksanut yksityiselle palvelujen tuottajalle, jos terveyskeskuslääkäri tai sairaalalääkäri on ohjannut vakuutetun hakeutumaan hoitoon yksityiselle palvelujen tuottajalle ja on kirjoittanut tälle lähetteen.

5 §

Lääkärin tai hammaslääkärin määräämästä tutkimuksesta ja hoidosta korvattava osuus

Lääkärin tai hammaslääkärin samalla kertaa määräämän tutkimuksen ja hoidon kustannuksista korvataan 75 prosenttia siltä osin kuin kustannusten yhteismäärä ylittää 13,46 euroa (*kiinteä omavastuu*). Jos vakuutetulta perityt kustannukset ylittävät korvauksen perusteeksi vahvistettujen korvaustaksojen määrän, korvaus lasketaan korvaustaksojen määrästä. Lääkärin määräämän fysioterapian ja hieronnan kustannuksia korvattaessa kustannuksista tai korvaustaksojen määrästä vähennetään kuitenkin aina erikseen kiinteä omavastuu 13,46 euroa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 21 päivänä huhtikuuta 2005

4 Leena Rauhala /kd